

STIMULATION OF SUBJECTS OF INNOVATIVE ACTIVITY UNDER GAME THEORY FRAMEWORK

The paper considers innovation system and highlights the following of it's components: assessment of potential technological opportunities; verification of the basic functionality of the implementation of scientific ideas; network of knowledge and experience exchange; legal regulation of innovation processes; markets for new and improved products, retail chains and consumer standards; system of effective mobilization of financial and human resources; information support of new products on the market. The state's participation in the creation of the innovation system, as well as the ways and problems of state innovation policy implementation are revealed. Also pointed out, that the difficulty of assessing the effectiveness of individual measures within innovation programs is a common problem in supporting innovation. The urgent tasks of innovation policy are highlighted: prevention of critical distortion of market competition under the influence of the state, determination of losses from unproductive search for investment resources for innovations, as well as assessment of social and environmental benefits for society as opposed to financial losses of the state. The basis of government policy in the innovation system is counteraction to the negative phenomena and elimination of the system shortcomings, which threaten insufficient investment in R&D, limiting the innovative component of production, as well as obstacles to knowledge exchange between participants of the investment process. Considering this, the problem remains in the predominant reduction of innovation policy to its scientific and technical component due to linearity of the process of dissemination of innovations. Despite the trend to build innovation policy as a system process, government actions are mostly aimed at supporting research organizations. Thus, their reorientation to demand remains important, including the identification of social needs and constraints. Possibilities of application of theoretical and game methods of decision-making for maintenance of a high level of objectivity and efficiency of subjects of innovation process stimulation are investigated. The application of game modeling for a multi-element determined two-level innovation system with the problem of choosing the center of the stimulus function is proposed; the problem of state stimulation of innovation market players in general is resolved. Complication of the behavior of counterparts in the innovation market and increase of the changes of external factors necessitates intensification of game theory application due to its versatility for all types of decisions that can be affected by other participants.

Key words: innovation system, state innovation policy, innovation market, game theory, stimulation efficiency.

DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-3-11>

УДК 330.3:332.02

Коцко Т.А.

кандидат економічних наук, доцент,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Kotsko Taras

National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ЕКОНОМІКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПЕРЕХОДУ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕЗАВЕРШЕНОСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У статті розглянуто проблеми формування політики екологізації економіки як важливого інструменту переходу до моделі сталого розвитку в умовах незавершеності трансформаційних процесів. Визначено сутність екологізації, охарактеризовано її вплив на формування передумов сталого розвитку. Розкрито особливості трансформаційних економічних систем та проблеми вибору моделі політики держави в екологічній сфері. Виявлено систему обмежень для ефективної екологізації в умовах незавершеності трансформацій, охарактеризовано її стратегічну важливість. Розглянуто роль екологізації у забезпеченні «зелених трансформацій» та формуванні сектору «зеленої економіки». Обґрунтовано необхідність пошуку можливостей формування механізмів екологізації на основі принципів інтегрованості в механізми економічного розвитку.

Ключові слова: екологізація, сталий розвиток, навколишнє природне середовище, державна економічна політика, «зелена трансформація», «зелене зростання», «зелена економіка».

Постановка проблеми. В умовах тривалого посилення економічних, соціальних та екологічних суперечностей розвитку як окремих країн світу, так і сучасної

цивілізації загалом, забезпечення поступу в напрямі їх подолання розглядається науковою спільнотою через реалізацію принципів концепції сталого розвитку.

Положення зазначеної концепції науково обґрунтовані, широко висвітлені у багатьох наукових працях та тривалий час активно обговорюються в середовищі теоретиків, представників підприємницької сфери, політиків [1–7]. Ціла низка рішень щодо її практичної реалізації прийнята на міжнародному рівні, підтримана урядами багатьох країн.

Шлях до появи цієї концепції відображає особливості цивілізаційних зрушень, складний характер еволюції світоглядних трансформацій людства в єдності з процесами розвитку продуктивних сил, появою глобальних викликів та загроз. Ідеї сталого розвитку є логічним продовженням еволюції наукових поглядів на пошук відповідних моделей розвитку, які б дозволяли не просто долати згадані суперечності, а гармонізувати відповідні пріоритети через інтеграцію економічних, соціальних та екологічних складників у цілісний механізм розвитку, формуючи тим самим передумови появи синергії збалансованого соціо-еколого-економічного розвитку, яка б забезпечувала нову його якість.

Перспективи поступу країн у напрямі сталого розвитку суттєво відрізняються. Саме рівень економічного розвитку, економічний потенціал країни слід вважати однією з визначальних передумов на цьому шляху. Менш розвинені країни, зокрема країни постсоціалістичної групи, до яких належить і Україна, незважаючи на тривалі спроби реалізувати ідеї сталого розвитку, суттєво обмежені у таких можливостях. У зв'язку з цим виникає проблема пошуку моделі інтеграції політики, зорієнтованої на пріоритети сталого розвитку в систему державної економічної політики загалом з урахуванням специфіки соціально-економічних трансформацій, потенціалу країн тощо. Адже посилення соціальної чи екологічної складової частини державної політики пов'язане зі стримуючим впливом на процеси економічного зростання та соціально-економічних трансформацій. Крім того, для таких країн характерні обмеження на шляху поступу до сталого розвитку, як ресурсні, так і структурно-функціональні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми екологізації, сталого розвитку висвітлюються у багатьох працях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Слід відзначити дослідження О.Ф. Балацького, Т.К. Кваші, Л.Г. Мельника, Л.А. Мусіної, І.В. Недіна, В.Г. Потапенка, С.К. Харічкова, В.Є. Хаустової, М.А. Хвесика, Є.В. Хлобистова та багатьох інших. Науковцями розроблено фундаментальні положення концепції сталого розвитку, механізми реалізації її ідей у практичній площині, підходи до оцінювання ефективності тощо. Водночас перспективним напрямом досліджень залишається удосконалення методологічних засад політики сталого розвитку в умовах незавершеності трансформаційних процесів та системи інституційних обмежень.

Формулювання цілей статті. Основна мета дослідження полягає у розкритті особливостей політики екологізації як одного з основних напрямів формування передумов переходу країни до моделі сталого

розвитку в умовах незавершеності трансформаційних процесів, а також визначенні підходів до екологізації, природи виникнення її міжсистемних ефектів, закономірностей впливу на соціально-економічні процеси та розвиток адаптаційного потенціалу економіки з урахуванням системи обмежень.

Виклад основного матеріалу. Перехід до сталого розвитку тієї чи іншої країни є результатом створення цілого комплексу передумов у виробничо-технічній сфері, економічній, політико-правовій, соціально-культурній та інших. Сталість розвитку відображає зрілість та прогресивні зрушення суспільного організму. Поступ країни у цьому напрямі неможливий без розроблення цілого комплексу напрямів державної політики, – економічної, гуманітарної, правової, міжнародної тощо. Водночас ефективність державної політики може забезпечуватися за умови наявності відповідної інституційної конструкції, яка є основою її реалізації.

У практичній площині перехід на принципи сталого розвитку є досить складним завданням, оскільки пов'язаний із кардинальною перебудовою не лише соціально-економічних відносин, але і способу господарювання, мислення, підходів до економічної політики з відповідною трансформацією системи різного роду інститутів. Звичайно ж вирішення такої проблеми пов'язано з переосмисленням ролі держави в економіці, філософії її поведінки в умовах нових, глобальних викликів, з розумінням межі державного втручання в регулювання економічних процесів. Особливої актуальності набувають такі питання у країнах, які не завершили формування повноцінної моделі ринкової економіки, зокрема і в Україні.

Незважаючи на те, що ідеї сталого розвитку сьогодні покладено в основу цілої низки міжнародних документів, вони визначені стратегічними пріоритетами урядів багатьох країн, проблеми пошуку ефективного інструментарію їх реалізації все ж залишаються в площині дискусій науковців, практиків, політиків, що без сумніву, збагачує теоретико-практичні напрацювання у цій сфері. Окремі науковці часто звертають увагу на те, що концепція «сталого розвитку» є однією з утопій людства, а відтак дозволяє багато фантазувати про цільові орієнтації, напрями та засоби наближення до кінцевої мети [4, с. 714; 5, с. 61].

Значну увагу привертають питання пов'язані з обґрунтуванням ролі держави в процесах забезпечення поступу в напрямі сталого розвитку. Доцільно відзначити, що зміна моделі поведінки держави, масштабів і глибини її втручання в економічну сферу має циклічний характер. У сучасних умовах глобальних викликів, загострення ресурсних та екологічних проблем, тривалої невизначеності тенденцій розвитку світової економіки складаються об'єктивні передумови для певного переосмислення ролі держави в економіці. Суперечності, які виникають у цій площині, є очевидними. Так, акцентуація уваги на пріоритетах сталого розвитку в системі державної політики зміщує її акценти в бік посилення ролі держави у регулюванні економіч-

них процесів, а отже, може зумовлювати стримуючий вплив на економічне зростання, обмежуючи тим самим стратегічні передумови переходу до сталого розвитку. Рух у напрямі лібералізації політики, передбачає певною мірою ігнорування соціальних та екологічних аспектів, що в перспективі посилюватиме негативний вплив на навколишнє природне середовище (НПС), зумовлюватиме загострення соціальних проблем тощо.

Нині будь-яка модель економічної політики є змішаною, однак має свою специфіку, умовну визначеність ролі держави. В економічно розвинених країнах будь-яке посилення акцентів у бік регулювання чи лібералізації, часто виступає логічним переходом до нового етапу політики в межах певної моделі поведінки держави. У країнах із незавершеними трансформаціями подібні маневри можуть суттєво впливати на темпи економічної динаміки, дестабілізувати економічну ситуацію загалом, обмежуючи очисний характер кризових періодів. За такого сценарію розвитку пріоритети екологізації завжди залишаються на другому плані.

Саме тому країнам, у яких соціально-економічні трансформації не завершені, тобто відсутня повноцінна ринкова економічна система, а отже, обмежені адаптаційні можливості економіки, необхідно формувати збалансований підхід до вибору моделі політики зорієнтованої на пріоритети сталого розвитку, яка має враховувати економічний потенціал країни, фазу економічного циклу, на якому перебуває економіка, потенціал загроз економічній безпеці, глибину соціальних та екологічних проблем тощо.

З цього приводу у [6, с. 175] акцентується увага на тому, що саме в контексті парадигми сталого розвитку постає і має бути вирішена проблема формування нової моделі економіки України на засадах невиснажливого природогосподарювання. Очевидно, що така модель економіки неможлива без нової моделі економічної політики. Там же наголошується, що основою нової моделі економіки має стати визнання об'єктивного факту переходу від парадигми природокористування до парадигми природогосподарювання [6, с. 176], а фундаментом філософії господарювання – парадигма екологізації суспільного розвитку [6, с. 177].

Поступовий рух у напрямі екологізації усіх сфер життя суспільства – економіки, освіти, культури, поєднаний із системною політикою реформування економіки, створення ефективних інститутів держави і ринку, дозволить інтегрувати ті чи інші інструменти переходу до моделі сталого розвитку в цілісний механізм, який забезпечуватиме балансування економічних, екологічних та соціальних пріоритетів. Суттєве посилення соціальних та екологічних акцентів у системі державної політики, промислового сектору, може бути доцільним після досягнення певного рівня стійкості економічної системи. Сама ж концепція сталого розвитку за своєю суттю спрямована на збалансовану інтеграцію механізмів державного регулювання та ринкового саморегулювання. Таким чином,

орієнтація на принципи сталості – це свого роду рух до збалансування моделі економічної політики держави. Їхнє практичне втілення відображає перехід на вищий ступінь прогресу економічної системи країни, рівень її адаптаційного потенціалу та розширює можливості самоудосконалення, що є важливою складовою частиною підвищення ефективності трансформацій загалом.

Побудова ефективної моделі переходу до сталого розвитку країн, в яких відсутня інституційно-сформована модель ринкової економіки, через активізацію політики екологізації потребує розуміння системи причинно-наслідкових зв'язків між основними її структурними складниками, їхньої природи, закономірностей взаємодії тощо. Важливо розкрити різноспрямований характер впливу екологізації на окремі сфери економіки, процеси структурної трансформації, «зеленого зростання» та розвитку сектору «зеленої економіки», пояснити стратегічну важливість цього сектору у розвитку адаптаційного потенціалу економічної системи.

Незавершеність трансформаційних процесів в межах економічної системи суттєво впливає на можливості ефективної екологізації та рух в напрямі сталого розвитку, що пов'язано з такими її особливостями, як:

- наявність структурних диспропорцій економічної системи – міжгалузевих, відтворювальних, функціональних – обмежує прояви міжгалузевих ефектів екологізації, можливості диверсифікації діяльності, темпи та глибину «зелених трансформацій», «зелене зростання» загалом;

- відсутність тривалого і стійкого тренду економічного зростання є свідченням слабкості економіки, її недостатньої диверсифікованості, наявності потенціалу нестабільності, що підвищує ризики «зеленого інвестування», вартість інвестиційних ресурсів, обмежує стратегічну орієнтацію інвесторів, а отже, зменшує можливості реалізації комерційного ефекту проєктів екологізації, зумовлює появу «ефекту рикошету» – коли ті чи інші заходи екологізації призводять до зростання обсягів споживання природних ресурсів чи суспільних витрат [7, с. 83];

- несформованість ринків, їхня дезінтегрованість послаблює міжгалузеві імпульси екологічно-орієнтованої діяльності, обмежує форми взаємодії суб'єктів ринку, комерціалізацію екологічних інновацій;

- відсутність відповідної інноваційної інфраструктури економічної системи нейтралізує мотиваційні фактори екологічно-орієнтованої активності, розвиток «зелених ініціатив», обмежує можливості активізації «зелених інвестицій», як внутрішнього, так і зовнішнього походження;

- нерозвинутість механізмів саморегулювання, так званих функціональних економічних ринкових систем [8, с. 74] (елементи ринкової інфраструктури, інституційні заклади, інформаційно-аналітичні центри тощо) позбавляє гнучкості економічну систему, зменшує її стійкість до впливу зовнішніх факторів, очисний характер можливих кризових явищ;

– залежність від кон'юнктури зовнішніх ринків та наявність потенціалу макроекономічної нестабільності обмежує мотиви стратегічної інноваційної та інвестиційної діяльності, посилює та поглиблює структурні диспропорції через орієнтацію інвесторів на нетривалі проекти;

– відсутність дієвих механізмів взаємодії держави та окремих сфер економічної системи обмежує можливість впливу держави на соціально-економічні, інвестиційні, інноваційні та інші процеси.

Зазначені особливості економічної системи характерні для України, яка володіє значним потенціалом розвитку «зеленого сектору» економіки, однак значних успіхів у цьому відношенні досягнуто не було. Навпаки, спостерігалася тенденція до поглиблення вищеописаних проблем. Проте будь-яка яскраво виражена індустріальна модель економіки володіє колосальним потенціалом розвитку «зелених» видів діяльності. В Україні такий потенціал зосереджений насамперед у секторах відновлюваних джерел енергії, енергоефективності та органічного сільського господарства [9, с. 9]. Так, наприклад, лише у сфері нетради-

ційної енергетики технічно-досяжний потенціал країни становить понад 98,0 млн. т у. п. на рік [10].

Необхідність пошуку можливостей екологізації економіки України, незважаючи на усю складність проблем соціально-економічного розвитку, пов'язаних із незавершеністю трансформацій, можна пояснити комплексом причин, схематично наведених на рис. 1. Особливу увагу слід звернути на можливості реалізації потенціалу економічного розвитку, який, окрім іншого, сприятиме залученню економіки в систему міжнародного співробітництва. Відповідно до низки оцінок [11, с. 15], до 2025 року лише світовий ринок екологічно чистого обладнання досягне 4,4 трлн євро, тобто середньорічне зростання «зеленої економіки» становитиме більше ніж 30%, а збільшення її внеску у світовий ВВП сягне до 6–7%.

На рис. 2 наведено модель впливу політики екологізації на розвиток процесів «зеленої трансформації» та переходу до моделі сталого розвитку. Аналізуючи цю модель, слід виділити контур послідовності в системі «суперечності – екологізація – «зелене зростання» – «зелена трансформація» – «зелена економіка». Важ-



Рис. 1. Обмеження та стратегічна важливість політики екологізації в умовах незавершеності трансформаційних процесів в економіці України



Рис. 2. Політика екологізації як інструмент активізації процесів «зеленої трансформації» та переходу до сталого розвитку

лівість ролі екологізації в умовах несформованості ринкової моделі економіки полягає в активізації процесу «зеленої трансформації», результатом якого є поступове формування сектору «зеленої економіки». «Зелена трансформація» – це динамічний процес розвитку нової системи економічних відносин та поступової перебудови структурної конструкції економічної системи на основі розвитку екологічно-орієнтованих видів діяльності, впровадження нових способів виробництва, зміни підходів до споживання, торгівлі, управ-

ління, у результаті чого формується сектор «зеленої економіки», посилюється міжгалузєва інтегрованість в межах економічної системи, підвищується її еколого-економічна ефективність, стійкість та адаптивність. Таким чином, «зелена трансформація» забезпечує розвиток нової якості економічної системи, формування у її структурі механізмів саморозвитку.

Сутність таких понять, як «зелена економіка» та «зелене зростання», досить ґрунтовно розкриті у цілій низці наукових праць [3; 11–15]. Відповідно до визна-

чення ОЕСР, «зелене зростання» – це виявлення більш екологічно чистих джерел зростання економіки, розвиток нових еко-орієнтованих галузей, створення робочих місць і технологій з управління структурними змінами для переходу до «зеленої» економіки [12, с. 51], а зелені технології – це екологічно безпечні технології, які можуть зменшити витрати, підвищити продуктивність, обмежуючи при цьому навантаження на НПС, це інноваційні технології, в основі яких лежать принципи сталого розвитку і повторне використання або економія природних ресурсів [14, с. 4]. Важлива особливість зелених технологій у тому, що вони є потужним катализатором переходу до технологічних укладів вищих рівнів, трансформації технологічних сфер діяльності, економіки загалом [16, с. 74].

Під «зеленою економікою» прийнято розуміти систему відносин, які охоплюють виробництво, розподіл, обмін та споживання, будуються на засадах еколого-орієнтованої діяльності, підтримують збереження та відновлення навколишнього природного середовища, забезпечують мінімальний негативний вплив на нього за рахунок розвитку «зелених секторів» економіки, скорочення «коричневих», створення «зелених» робочих місць, виробництва «зелених» товарів і послуг [17, с. 56]. Згідно з [15, с. 17], «зелена економіка» є засобом досягнення сталого розвитку, а «зелене зростання» слугує внеском до «зеленої економіки». Міжнародна торгова палата дала таке визначення: «зелена» економіка – така економіка, де економічне зростання та екологічна відповідальність взаємодоповнюють одне одного, підтримуючи прогрес у соціальному розвитку [12, с. 51].

Переваги «зеленої трансформації» є очевидними, вона супроводжується розвитком менш ресурсоемних секторів економіки, появою нових ринків, робочих місць, зростанням продуктивності праці, активізацією інноваційних процесів тощо [9, с. 9]. «Зелена трансформація» збагачує та поглиблює структуру економічної системи, посилює інтегрованість її складників, а отже, безпосередньо пов'язана з розвитком адаптаційного потенціалу, тобто можливостей пристосовуватися до змін зовнішнього середовища та відновлюватися у результаті впливу дестабілізуючих факторів, набува-

ючи нової якості. Запуск процесів зеленої трансформації економічної системи України слід розглядати як один із напрямів економічної політики, спрямований на збалансування її структури, галузеву диверсифікацію та посилення схильності до самовдосконалення та саморозвитку.

Висновки. Таким чином, незважаючи на складність проблем соціально-економічного розвитку країн, у яких незавершені трансформаційні процеси, зокрема й України, пошук інструментів екологізації в напрямі переходу до моделі сталого розвитку слід розглядати як стратегічно важливе завдання, пов'язане з формуванням відповідних передумов та посиленням адаптивності економічних систем. Тривале зволікання з реформами засвідчило неспроможність багатьох країн рухатись у напрямі сучасних стратегій розвитку, що збільшує їх відставання від розвинених країн. Намагання ж одночасно створювати базові інститути ринку, формувати міцні основи макроекономічної стабільності та здійснювати масштабні кроки у сфері екологізації, пов'язане зі значними труднощами. Економічний потенціал таких країн, їхні інституційні конструкції неспроможні забезпечувати системні трансформації, які необхідні для реалізації нової моделі розвитку. В умовах відсутності повноцінної ринкової економіки макроекономічна ефективність екологізації суттєво обмежена, більше того, вона може супроводжуватися і негативними ефектами.

Водночас недооцінювати роль екологізації було б неправильно. Необхідно знаходити можливості поєднання її інструментів у межах системи напрямів економічної політики держави, формувати механізми екологізації на основі принципів інтегрованості в механізми економічного розвитку, принципів соціально-економічної ефективності та окупності. Масштаби екологізації не повинні виявитися стримуючим фактором трансформацій та економічної динаміки. У цьому контексті її стратегічне значення полягає в забезпеченні поступового переосмислення моделі розвитку країни, розширенні горизонтів розуміння власних економічних проблем, суперечностей політики трансформацій, що дозволить підвищувати її ефективність, оптимізувати модель поведінки держави як суб'єкта політики.

Список літератури:

1. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. Б. Є. Патона. Київ: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2012. 72 с.
2. Хаустова В.Є., Омаров Ш.А. Концепція сталого розвитку як парадигма розвитку суспільства. *Проблеми економіки*. 2018. № 1. С. 265–273. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2018_1_36 (дата звернення: 05.05.2020).
3. На шляху зеленої модернізації економіки: модель сталого споживання та виробництва: довідник. / С. В. Берзіна та ін. Київ, 2017. 138 с.
4. Основи екології. Екологічна економіка та управління природокористуванням / за заг. ред. Л.Г. Мельника та М.К. Шапочки. Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. 759 с.
5. Якобсон А.Я., Бацун Н.В. Формирование современных подходов к взаимодействию экономики и природной среды. *Дискуссия. Журнал научных публикаций*. 2015. № 1(63). С. 57–62.
6. Харічков С.К., Крутякова В. І. Ключові орієнтири інноваційної моделі економіки України на засадах сталого природогосподарування. *Економіка: реалії часу*. 2014. № 2(12). С. 175–183.

7. Клочков В.В., Ратнер С.В. Управление развитием «зеленых» технологий: экономические аспекты: монография. Москва, 2013. 292 с.
8. Ковтун О.І. Державне регулювання економіки: навч. посібник. Львів: «Новий світ – 2000», 2006. 432 с.
9. Доповідь про зелену трансформацію в Україні на основі показників зеленого зростання Організації економічного співробітництва та розвитку, жовтень 2016 року. URL: www.uitei.kiev.ua/sites/default/files/greentransformation_ua_web.pdf (дата звернення: 05.05.2020).
10. Потенціал. Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України: веб. сайт. URL: <https://sae.gov.ua/uk/activity/vidnovlyuvana-enerhetyka/potentsial> (дата звернення: 10.05.2020).
11. Порфирьев Б. «Зеленая» экономика: реалии, перспективы и пределы роста. Москва: Центр Карнеги. 2013. 33 с. URL: https://carnegieendowment.org/files/WP_Porfiriev_web.pdf (дата звернення: 10.05.2020).
12. Кваша Т.К., Паладченко О.Ф. Зелене зростання як модель інноваційного розвитку з урахуванням екологічних викликів. *Наука та наукознавство*. 2014. № 2. С. 50–60.
13. Буркинський Б.В., Галушкіна Т.П., Реутов В.Є. Зелена економіка крізь призму трансформаційних зрушень в Україні. Одеса, 2011. 348 с.
14. Барышева Г.А., Егорова М.С. Зеленые технологии: определение понятия, этапы становления и роль в устойчивом развитии экономики. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/zelenye-tehnologii-opredelenie-ponyatiya-etapy-stanovleniya-i-rol-v-ustoychivom-razviti-ekonomiki/viewer> (дата звернення: 10.05.2020).
15. Маркевич К. Зелені інвестиції у сталому розвитку: світовий досвід та український контекст: аналітична доповідь. Київ: Заповіт, 2019. 316 с.
16. Кричевский С.В. Эволюция технологий и технологических укладов в парадигме «зеленого» развития и глобального будущего. *Наука та наукознавство*. 2015. № 2. С. 73–79.
17. Чмир О.С., Захаркевич Н.П. «Зелена» економіка: сутність, цілі та базові принципи. *Економічний вісник Донбасу*. 2013. № 3(33). С. 54–62.

References:

1. Paton, B.YE. (Eds). (2012). *Natsionalna paradyhma staloho rozvytku Ukrayiny [National paradigm of sustainable development of Ukraine]*. Kyiv: Derzhavna ustanova “Instytut ekonomiky pryrodokorystuvannya ta staloho rozvytku NAN Ukrayiny” [in Ukrainian].
2. Khaustova, V.YE., & Omarov, SH.A. (2018). Kontsepsiya staloho rozvytku yak paradyhma rozvytku suspilstva [The concept of sustainable development as a paradigm of society]. *Problemy ekonomiky – Problems of the economy, 1*. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2018_1_36 [in Ukrainian].
3. Berzina, S.V. (2017). *Na shlyakhu zelenoyi modernizatsiyi ekonomiky: model' staloho spozhyvannya ta vyrobnytstva [Towards green economic modernization: a model of sustainable consumption and production: a handbook]*. Kyiv: Instytut ekolohichnoho upravlinnya ta zbalansovanoho pryrodokorystuvannya [in Ukrainian].
4. Melnyk, L.H., & Shapochka, M.K. (2005). *Osnovy ekolohiyi. Ekolohichna ekonomika ta upravlinnya pryrodokorystuvanniam [Principles of Ecology. Ecological economics and nature management]*. Sumy: VTD “Universytetska knyha” [in Ukrainian].
5. Yakobson, A.YA., & Batsyun, N.V. (2015). Formirovaniye sovremennykh podkhodov k vzaimodeystviyu ekonomiki i prirodnoy sredy [The formation of modern approaches to the interaction of the economy and the environment]. *Diskussiya. Zhurnal nauchnykh publikatsiy – Discussion. Journal of Scientific Publications, 1*. Available at: <https://cyberleninka.ru/article/n/formirovanie-sovremennykh-podkhodov-k-vzaimodeystviyu-ekonomiki-i-prirodno-y-sredy> [in Russian].
6. Kharichkov, S.K., & Krutyakova, V.I. (2014). Klyuchovi oriyentyry innovatsiyanoi modeli ekonomiky Ukrayiny na zasadakh staloho pryrodo hospodaryuvannya [Key guidelines of the innovative model of Ukraine’s economy on the basis of sustainable nature management]. *Ekonomika: realiyi chasu. – Economy: the realities of time*, no. 2(12), pp. 175–183 [in Ukrainian].
7. Klochkov, V.V., & Ratner, S.V. (2013). *Upravleniye razvitiyem “zelenykh” tekhnologiy: ekonomicheskiye aspekty [Management of the development of green technologies: economic aspects]*. Moscow: “IPU RAN” [in Russian].
8. Kovtun, O.I. (2006). *Derzhavne rehulyuvannya ekonomiky [State regulation of Economy]*. Lviv: “Novyy svit – 2000” [in Ukrainian].
9. Dopovid pro zelenu transformatsiyu v Ukrayini na osnovi pokaznykiv zelenoho zrostannya OESR [Report on green transformation in Ukraine based on OECD green growth indicators]. Available at: www.uitei.kiev.ua/sites/default/files/greentransformation_ua_web.pdf [in Ukrainian].
10. Derzhavne ahentstvo z enerhoefektyvnosti ta enerhozberezhennya Ukrayiny [State Agency for Energy Efficiency and Energy Saving of Ukraine]. Available at: <https://sae.gov.ua/uk/activity/vidnovlyuvana-enerhetyka/potentsial> [in Ukrainian].
11. Porfiriyev B. (2013). *Zelenaya” ekonomika: realii, perspektivy i predely rosta [Green economy: realities, prospects and limits of growth]*. Moskva: Tsentr Karnegi. Available at: https://carnegieendowment.org/files/WP_Porfiriev_web.pdf [in Russian].
12. Kvasha, T.K., & Paladchenko, O.F. Zelene zrostannya yak model innovatsiynoho rozvytku z urakhuvanniam ekolohichnykh vyklykiv [Green growth as a model of innovative development taking into account environmental challenges]. *Nauka ta naukoznavstvo – Science and science*, no. 2, pp. 50–60 [in Ukrainian].
13. Burkynskyy, B.V., Halushkina, T.P., & Reutov, V.YE. (2011). *“Zelena” ekonomika kriz pryzmu transformatsiynykh zrushen v Ukrayini [“Green” economy through the prism of transformational changes in Ukraine]*. Odessa: “IPREED NAN Ukrayiny” [in Ukrainian].

14. Markevych, K. (2019). "Zeleni investytsiyi u stalomu rozvytku: svitovyy dosvid ta ukrayinskyy kontekst" [Green investments in sustainable development: world experience and the Ukrainian context]. Kyiv: V-vo "Zapovit" [in Ukrainian].

15. Barysheva, G.A., & Yegorova, M.S. Zelenyye tekhnologii: opredeleniye ponyatiya, etapy stanovleniya i rol v ustoychivom razvitii ekonomiki [Green technologies: definition of a concept, stages of formation and role in sustainable economic development]. Available at: <http://cyberleninka.ru/article/n/zelenye-tehnologii-opredelenie-ponyatiya-etapy-stanovleniya-i-rol-v-ustoychivom-razvitii-ekonomiki/viewer> [in Russian].

16. Krichevskiy S.V. (2015). Evolyutsiya tekhnologiy i tekhnologicheskikh ukladov v paradigme "zelenogo" razvitiya i globalnogo budushchego [The evolution of technology and technological patterns in the paradigm of green development and the global future]. *Nauka ta naukoznavstvo – Science and doctrines of science*, 2, 73–79 [in Ukrainian].

17. Chmyr O.S., & Zakharkevych N.P. (2013). "Zelena" ekonomika: sutnist, tsili ta bazovi pryntsypy [Green economy: essence, goals and basic principles.]. *Ekonomichnyy visnyk Donbasu – Economic Bulletin of Donbass*, no. 3(33), pp. 54–62. [in Ukrainian].

ЭКОЛОГИЗАЦИЯ ЭКОНОМИКИ КАК ИНСТРУМЕНТ ПЕРЕХОДА К УСТОЙЧИВОМУ РАЗВИТИЮ В УСЛОВИЯХ НЕЗАВЕРШЕННОСТИ ТРАНСФОРМАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ

В статье рассмотрены проблемы формирования политики экологизации экономики как важного инструмента перехода к модели устойчивого развития в условиях незавершенности трансформационных процессов. Определена сущность экологизации, охарактеризовано ее влияние на формирование предпосылок устойчивого развития. Раскрыты особенности трансформационных экономических систем и проблемы выбора модели политики государства в экологической сфере. Выявлена система ограничений для эффективной экологизации в условиях незавершенности трансформаций, охарактеризована ее стратегическая важность. Рассмотрена роль экологизации в обеспечении «зеленых трансформаций» и формировании сектора «зеленой экономики». Обоснована необходимость поиска возможностей формирования механизмов экологизации на основе принципов интегрированности в механизмы экономического развития.

Ключевые слова: экологизация, устойчивое развитие, окружающая природная среда, государственная экономическая политика, «зеленые трансформации», «зеленый рост», «зеленая экономика».

ECOLOGIZATION OF THE ECONOMY AS A TOOL OF THE TRANSITION TO SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN THE CONDITIONS OF UNFINISHED TRANSFORMATION PROCESSES

The article reveals the urgency of the problems connected with the search for mechanisms for the transition to sustainable development of countries in which economic transformations are incomplete and there is no full-fledged model of market economy. The issue of formation of the ecologization policy of the economy as an important tool of transition to the model of sustainable development in the conditions of incomplete transformation processes is considered. The emphasis is placed on the fact that the movement towards sustainable development is associated with the rethinking of the role of the state in the economy, the philosophy of its behavior in new, global challenges, with the understanding of the limits of state intervention in regulating economic processes. The necessity of changing the philosophy of management, the foundation of which should be the paradigm of ecologization of social development, is proved. At the same time, it is emphasized that the new philosophy of management requires the formation of the new model of economic policy of the state. The essence of ecologization is determined, its influence on the formation of preconditions for sustainable development is characterized. The peculiarities of transformational economic systems and problems of choosing the model of the state policy in the ecological sphere are revealed. The system of restrictions for effective ecologization in the conditions of incomplete transformations is revealed, its strategic importance is characterized. The role of ecologization in ensuring "green transformations" and formation of the "green economy" sector is considered. The intensification of the processes of green transformation of the economic system of Ukraine is considered as one of the directions of economic policy, aimed at balancing its structure, sectoral diversification and strengthening the tendency to self-improvement and self-development. The necessity of searching the possibilities of formation the mechanisms for ecologization based on the principles of integration into the mechanisms of economic development is substantiated.

Key words: ecologization, sustainable development, environment, state economic policy, "green transformation", "green growth", "green economy".